

tional intelligence and on the overall level of emotional intelligence. And the management of one's own emotions depends on the intrapersonal emotional intelligence, on the ability to manage emotions of others, understanding of emotions and development of the general level of emotional intelligence.

The development of empathy in students influences their intra-personal emotional intelligence and understanding of the emotions of others. The development of emotional awareness is influenced by the understanding of the emotions of others and the development of interpersonal emotional intelligence. Recognizing the emotions of others is related to understanding their emotions of yourself and other people, interpersonal and intrapersonal emotional intelligence, understanding emotions, and overall emotional intelligence.

Prospects for further research are to develop a psychological and pedagogical program for the development of emotional intelligence of high school students.

Keywords: emotions, emotional intelligence, empathy, self-motivation high school senior

УДК: 159.938

Панасенко Н.М.

ПРОФЕСІЯ – ЖУРНАЛІСТ: ПРОФЕСІЙНО-ВАЖЛИВІ ЯКОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Панасенко Н.М. Професія – журналіст: професійно-важливі якості та психологічні особливості. У статті викладені результати теоретичного дослідження, спрямованого на визначення професійно-важливих якостей та психологічних особливостей журналіста. Встановлено, що не існує якоїсь однієї моделі здібностей для всіх професійних спеціалізацій журналіста. Зазначається, що серед багатьох професій журналістика – одна з найстресовіших. Визначено, що основними професійно-важливими якостями журналіста є прагнення до постійного саморозвитку, відмінне володіння усною і письмовою мовами, спостережливість, розвинене аналітичне й образне мислення, висока емоційна стійкість і життєстійкість.

Ключові слова: журналіст, життєстійкість, професійний стрес, саморозвиток, професійно-важливі якості.

Панасенко Н.Н. Профессия – журналист: профессионально важные качества и психологические особенности. В статье изложены результаты теоретического исследования, направленного на определение профессионально-важных качеств и психологических особенностей журналиста. Установлено, что не существует какой-то одной модели способностей для всех профессиональных специализаций журналиста. Отмечается, что из многих профессий журналистика – одна из наиболее стрессовых. Определено, что основными профессионально важными качествами журналиста являются: стремление к постоянному саморазвитию, отличное владение устной и письменной речью, наблюдательность, развитое аналитическое и образное мышление, высокая эмоциональная устойчивость и жизнестойкость.

Ключевые слова: журналист, жизнестойкость, профессиональный стресс, саморазвитие, профессионально-важные качества.

Постановка проблеми. Серед сучасних професій журналістика є однією з найцікавіших і найскладніших. Журналісти істотно впливають на масову свідомість і світогляд з усіх важливих суспільних питань: культури, політики, економіки, освіти, науки. На сучасному етапі трансформації суспільства з індустріального на постіндустріальне інформаційне, де основним ресурсом для розвитку і процвітання стає інформація, професія журналіста є особливо актуальною.

Вихідні передумови. Журналістика (від. фр. journal – щоденник, jour – день) – одне із найважливіших соціальних явищ сучасного життя, вид масово-інформаційної діяльності, що забезпечує безперервний взаємозв'язок між особистістю, групою людей і суспільством у цілому, а також між різними суспільними сферами і навіть між поколіннями. Процес журналістської діяльності складається зі збору, обробки, зберігання й періодичного розповсюдження актуальної суспільно-значущої інформації.

У Вікіпедії зазначено, що «журналіст» (новинар) – це людина, яка займається збором, створенням, редагуванням, підготовкою та оформленням інформації для редакції зареєстрованого засобу масової інформації, що пов'язаний з нею трудовими чи іншими договірними відносинами, або займається такою діяльністю за власною ініціативою. Журналістом може бути також особа, яка може не мати журналістської освіти, однак повинна виконувати волю власника газети, журналу, теле- чи радіоканалу, сайту. Журналіст має багато прав та обов'язків. Усі вони визначені в Законі України «Про інформацію» та інших законах, які регулюють діяльність преси, радіо та телебачення [7].

У журналістській роботі доволі широкі горизонти професійних зацікавлень, які розкриваються в декількох напрямках: це й щоденна інформаційна робота з потоком новинної інформації, це й можливість реалізації творчих задумів, робота в друкованих та електронних засобах масової інформації, радіо, телебаченні, фотожурналістика, робота у відділах зв'язків з громадськістю, прес-центрах, прес-службах, інформаційних агенціях тощо.

Мета статті. У статті викладені результати теоретичного дослідження, спрямованого на визначення професійно-важливих якостей і психологічних особливостей професії журналіста.

Виклад методики і результатів досліджень. Питанням професійної підготовки журналістів присвячені праці Д. Белухіна, В. Болотова, Я. Засурського. Є. Климова, Є. Прохорова, В. Фатиміної та ін.

Специфіку підготовки журналістських кадрів та творчий характер роботи журналіста розкрили дослідники Ю. Андреева, Р. Бухарцев, В. Гоян, А. Гришанин, В. Здоровега, С. Корконосенко, Г. Лазутіна, Г. Мельник, В. Олешко, Є. Проніна, О. Самарцев, Л. Світич, І. Фатеєва, І. Чемерис, А. Ширяєва, Ю. Шаповал та ін.

Є. Прохоров як «ядро» світу особистості журналіста виокремлює світоглядні, соціально-політичні позиції, що межують і взаємодіють зі сферою професійних нахилів, реалізувати котрі можна за наявності певних здібностей. Успішна діяльність, що проявляється в реалізації позицій, нахилів, здібностей, забезпечується, на думку автора, сукупністю особистісних якостей, системи за-своєних знань, здобутих під час практики навичок і досвіду. «Зовнішнім про-шарком», який скріплює весь світ особистості журналіста, є сфера відповідальності за професійно-творчу самореалізацію, самовдосконалення і розвиток особистості, самовіддача в служінні суспільству» [9, с. 332].

Ю. Шаповал вважає, що особистість журналіста – це єдність світоглядного, функціонально-рольового і характерологічного елементів. Світогляд забез-

печує, на думку вченого, цілісність у сприйманні, тлумаченні, відображенні навколишнього світу в діалектиці його зв'язків та ідеалів соціальної системи. Цілісність функціонально-рольової сфери означає зумовленість поведінки світоглядними установками й професійними параметрами, сутність яких – у єдності ідеологічних, творчих і «технічних» елементів журналістики (володіння методами творчості й словесно-зображувальними засобами відтворення життя). Цілісність характеру – це психологічна стійкість, врівноваженість, що забезпечена органічною єдністю раціонально-емоційних і вольових рис, фізичною витривалістю, прийнята цілісними установками [14, с. 214].

Отже, не існує якоїсь однієї моделі здібностей для всіх професійних спеціалізацій журналіста, наприклад:

- *репортер* особливого призначення повинен мати такі якості, як оперативність, мобільність, адаптивність, стресостійкість, швидкість реакції, вміння швидко переключитися з одного на інше, винахідливість, особливий «репортерський нюх» на цікаву інформацію, сенсацію, широка інформованість і допитливість, а також витривалість і справжня мужність;
- *аналітик* – повинен мати глибоку компетентність у своїй сфері, глибину осягнення дійсності, вміння розглядати окремі явища в їхньому зв'язку з іншими, їхній складності й цілісності, об'єктивність, здатність надати і об'єктивно помічати різні позиції, діалектизм, нестандартність, незалежність суджень, політичну культуру і культуру ведення дискусій, здатність робити прогнози;
- *публіцист* немислимий без яскравої індивідуальності, високої частки особистісного начала в творчості, вміння привернути увагу аудиторії, переконати її. Йому потрібні ерудиція, яскраво виражені літературні здібності, образна метафорична мова, творча індивідуальність, нестандартність, аналітичні здібності, незалежність суджень;
- *ведучий* телевізійного ток-шоу, модератор, який організує спілкування в студії, – це артистична особистість, яка має швидку реакцію, винахідливість, імпровізацію. Він повинен мати своє «обличчя», яскраво виражену індивідуальність, вміти спілкуватися з людьми, які прийшли на передачу в студію, бути щирим, але й упевненим у собі, розкутим, але тактовним. І звичайно, добре володіти усним мовленням, мати приємний тембр голосу і телегенічну зовнішність, вміти працювати в прямому ефірі. Однією з найважливіших рис є емоційність, здатність до гумору, іронії, «гри» з глядачами і учасниками передачі;
- *інтерв'юер* немислимий без комунікабельності, уваги та інтересу до особистості співрозмовника, вміння «розговорити» його, здатності ставити небанальні питання, вміло спрямовувати бесіду, самому бути цікавим співрозмовником [13, с. 103].

Журналіст (у широкому розумінні – і газетяр, і теле- та радіожурналіст) за сутністю своєї професії є працівником сфери комунікації, людиною, яка ніби вмонтована в комунікативну систему, є її складником – збирачем, виробником і передавачем інформації. Кожна людина – учасник комунікації (спілкування), але далеко не для кожної людини спілкування є фаховим заняттям, яким воно є для журналіста. Власне, сама журналістика є нічим іншим, як професіональ-

ною комунікацією, яка здійснюється у вироблених віками формах – журналістських жанрах, прийнятних для споживання.

Професія журналіста унікальна не тільки за своєю специфікою, коли треба бути ерудитом у багатьох галузях, не тільки ризикованістю під час виконання професійних функцій, не тільки творчою наснагою та психологічною напругою, а й своєю роллю та місцем у комунікативному процесі. З одного боку, він є комунікатором, який через засіб масової інформації виходить на люди, своєю творчістю здатен впливати на маси, а з другого – у редакційному колективі він також є комунікатором і вступає в комунікативні взаємини з колегами та керівництвом засобу масової інформації, які впливають на нього. Все це накладає на журналіста додаткові обов'язки, пов'язані з особливостями журналістики як професійної комунікації.

Журналіст працює у правовому полі, яке регламентує його дії; водночас, виконуючи фахові функції, він має керуватися відповідними етичними нормами. Таким чином, журналіст перебуває в подвійних лещатах правових і моральних обов'язків, яким має підпорядковуватися. Все це треба тісно поєднувати з власним світоглядом та власною позицією, якої слід дотримуватися, не порушуючи ні законів, ні моралі. Талант журналіста полягає, насамперед, у відчутті міри, відчутті відповідальності та у відчутті слова [4].

У Законі України про друковані засоби масової інформації (пресу) зазначено, що журналіст має права на:

- вільне одержання, використання, поширення (публікацію) та зберігання інформації;
- відвідування державних органів влади, органів місцевого і регіонального самоврядування, підприємств, установ і організацій та бути прийнятим їх посадовими особами;
- відкрито здійснювати записи, в тому числі із застосуванням будь-яких технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом;
- вільний доступ до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів; обмеження цього доступу зумовлюються лише специфікою цінностей та особливими умовами їх збереження, що визначаються чинним законодавством України;
- переваги на одержання відкритої за режимом доступу інформації;
- безкоштовне задоволення запиту щодо доступу до офіційних документів;
- по пред'явленні редакційного посвідчення чи іншого документа, що засвідчує його належність до друкованого засобу масової інформації, перебувати в районі стихійного лиха, катастроф, у місцях аварій, масових заворушень, на мітингах і демонстраціях, на територіях, де оголошено надзвичайний стан;
- звертатися до спеціалістів під час перевірки одержаних інформаційних матеріалів;
- поширювати підготовлені ним повідомлення і матеріали за власним підписом, під псевдонімом або анонімно;

- відмовлятися від публікації матеріалу за власним підписом, якщо його зміст після редакційної правки суперечить особистим переконанням автора;
- на збереження таємниці авторства та джерел інформації, за винятком випадків, коли ці таємниці обнародуються на вимогу суду.

Обов'язки журналіста:

- подавати для публікації об'єктивну і достовірну інформацію;
- задовольняти прохання осіб, які надають інформацію, щодо їхнього авторства або збереження таємниці авторства;
- відмовлятися від доручення редактора (головного редактора) чи редакції, якщо воно не може бути виконано без порушення Закону;
- представлятися та пред'являти редакційне посвідчення чи інший документ, що засвідчує його належність до друкованого засобу масової інформації;
- утримуватися від поширення в комерційних цілях інформаційних матеріалів, які містять рекламні відомості про реквізити виробника продукції чи послуг (його адресу, контактний телефон, банківський рахунок), комерційні ознаки товару чи послуг тощо [6].

Підготовка професійного журналіста – це тривалий процес формування його як особистості, а не тільки фахівця, що володіє технікою впливу на громадську думку. Журналістика належить до тих професій, які мають багато соціально, психологічно й політично визначених моделей реалізації. Журналістський професіоналізм включає з самого початку визначеність журналіста як особистості щодо свого суспільно-політичного профілю, морально-етичних засад діяльності. В цьому контексті для журналіста є принциповим вибір міри своєї участі у суспільних процесах: журналіст як сторонній спостерігач, але який має свою позицію, чи журналіст як безпосередній учасник соціальних процесів

Журналістів готують у 39 українських університетах четвертого, найвищого рівня акредитації. Саме така кількість університетів, за даними інформаційної системи «Конкурс» (vstup.info), мала 2015 року ліцензію на набір студентів на спеціальність «журналістика». Лише два з них готує виключно магістрів (Національний університет «Києво-Могилянська академія» та Український католицький університет), тож у 37 вишах можна отримати диплом бакалавра журналістики. Загалом магістратура з журналістики наявна в 30 університетах.

У цієї професії є свої переваги і свої обмеження. Перевагами є: престижна професія; соціальна значущість і творча реалізація; гонорари; можливість познайомитись з цікавими людьми. Обмеження професії: ненормований робочий день; інтенсивний темп роботи; часті відрядження; ризик для життя (особливо під час роботи в «гарячих точках» і у сфері політики).

Професія журналіста належить до типу: «людина – людина», вона орієнтована на спілкування і взаємодію з людьми. Журналістові потрібні вміння встановлювати і підтримувати ділові контакти, розуміти людей і розбиратися в людських взаємовідносинах, проявляти активність, товариськість і контактність, мати розвинені лексичні здібності і вербальне мислення, мати емоційну стійкість. Також вона належить і до типу: «людина – знак» (робота зі знаковою інформацією,

з текстами; для цього вимагаються інтерес до роботи з інформацією, логічні здібності, вміння зосереджуватися, розвинена увага) та до типу «людина – художній образ» (створення художніх творів; для цього потрібно розвинену уяву, художній смак, творчі здібності, образне мислення). Професія журналіста відноситься до класу евристичних (творчих), вона припускає проведення досліджень, аналіз фактів, матеріалів. Така професія вимагає високої ерудиції, оригінальності мислення, прагнення до розвитку і постійного навчання [5].

Журналістська творчість – найскладніший психологічний процес, у який включені всі сфери фахівця масових комунікацій (інтелектуальна, емоційна, вольова). Особливе значення у створенні творчого журналістського доробку має її сфера зацікавлення [12, с. 10].

У журналіста активна інтелектуальна праця і рухливий образ діяльності. Робочий день ненормований, в оперативному ритмі, в режимі тісної роботи з іншими людьми, можливі часті відрядження. Журналісти працюють практично скрізь, де можна знайти цікаву інформацію, взяти інтерв'ю: в містах і віддалених місцевостях, на виставках і в «гарячих точках», в архівах, в повітрі, на воді і під землею.

Головні засоби праці журналіста: його професійний досвід, літературний талант і творче мислення, а також виразні рухи, міміка, голос (щоб викликати довіру, прихильність до себе співрозмовника під час інтерв'ю). Крім того, журналіст використовує у своїй праці професійні технічні пристрої: диктофон, мікрофон, фотоапарат, відеокамеру; звичайну авторучку й офісну оргтехніку.

Кваліфікований журналіст повинен знати: літературу класичну і сучасну; законодавство про засоби масової інформації й основи авторського права; мати хороше знання філології, літературознавства й іноземних мов; знання в області літературного редагування; теорію і практику журналістики; основи психології; методи аналізу соціальних і культурних процесів; вміння користуватися професійною оргтехнікою. Кваліфікований журналіст повинен уміти: збирати й виділяти важливі об'єктивні факти (з інтерв'ю, опитувань, документів й інших джерел); висвітлювати події, що відбуваються, явища з громадського життя; самостійно аналізувати й інтерпретувати явища і події, що відбуваються; встановлювати контакт з будь-яким співрозмовником, спостерігати поведінку і життя людей та розумітися на психології людей з різних верств суспільства; швидко переключатися з одного виду роботи на інший; працювати в колективі професіоналів; оперативно готувати друкарський матеріал до публікації, надаючи йому певної літературно-художньої форми, відповідно до вимог стилю, жанру, канонів літератури.

Для успішної діяльності в якості журналіста потрібна наявність наступних професійно-важливих якостей: прагнення до постійного саморозвитку; відмінне володіння усною і письмовою мовою, літературні здібності; спостережливість; добре розвинені лексичні здібності; виражена схильність до роботи у сфері спілкування, навички спілкування й роботи з людьми, вміння слухати і чути співрозмовника; схильність до роботи з інформацією; логічні здібності, розвинене аналітичне й образне мислення; здатність до концентрації уваги, ви-

сокий рівень розвитку пам'яті; активність і фізична рухливість; висока емоційна стійкість.

Труднощі спеціальності: стресовість; наявність таланту; необхідність постійного самовдосконалення; моральна відповідальність за кожен журналістський твір; мистецтво постійного спілкування; налаштованість на універсальність.

Зазначається, що з багатьох професій журналістика – найбільш стресова спеціальність. Психологи з Манчестерського університету (Англія) на підставі своїх досліджень, що тривали протягом року, склали шкалу стресів для 150 професій. Ступінь стресу визначався за кількістю серцевих нападів та інших хвороб, розлучень, автотранспортних пригод, за поширеністю алкоголізму серед представників відповідних професій. Отримані наслідки оцінювалися за десятибальною шкалою. Журналісти зайняли у цій шкалі стресів третє місце з 7,5 балами, пропустивши вперед лише шахтарів (8,3б.) і поліцейських (7,7 б.), тобто виявилися першими з усіх інтелектуальних професій [3].

У всьому світі, а в Україні поки що особливо, журналісти зазнають на собі відчутного морального, психічного та фізичного тиску з боку тих, хто зацікавлений у приховуванні інформації від суспільства і перешкоджає здійсненню представниками мас-медіа їхньої професійної діяльності [2].

Також до професійно-важливих якостей журналіста необхідно віднести життєстійкість, оскільки вона характеризує ступінь здатності особистості витримувати стресову ситуацію, зберігати внутрішню збалансованість і успішність діяльності.

Американський психолог С. Мадді перший серед зарубіжних психологів увів поняття «hardiness», яке він визначає як особливий паттерн структури настанов та навиків, які дозволяють перетворити зміни, які відбуваються з людиною, на її можливості. С. Мадді визначає життєстійкість як інтегральну особистісну рису, відповідальну за успішність подолання особистістю життєвих труднощів. Життєстійкі люди глибоко переконані, що наше життя має сенс, вони відрізняються неабияким умінням імпровізувати. Основними компонентами життєстійкості є: залученість, контроль та прийняття ризику. Згідно з уявленнями С. Мадді, людина постійно здійснює вибір, який поділяється на два види: вибір незмінності (вибір минулого) і вибір невідомості (вибір майбутнього) [15].

У вітчизняній психології поняття «hardiness» було розглянуто Д.О. Леонтьєвим [8], який запропонував визначити його російською мовою як «жизнестойкость». Вона характеризує можливості особистості витримати стресову ситуацію, зберігаючи внутрішню збалансованість та не знижуючи успішності діяльності. Життєстійкість, яка вміщує аттитуди включеності, контролю та виклику (прийняття виклику життя), дозволяє людині одночасно розвиватися, збагачувати свій потенціал та давати раду стресам, які зустрічаються на їхньому життєвому шляху [1].

Українські психологи не менш зацікавлені у вивченні життєстійкості. У їхніх дослідженнях життєстійкість розглядається як динамічний процес, що по-різному впливає на людину на різних етапах її життя. Одна й та ж людина може встояти перед негативним впливом однієї події, але значно постраждати від ін-

шої. Також одна й та ж людина може по-різному впоратися з однією і тією ж подією за наявності у неї різного рівня життєстійкості на поточний момент (що вищий рівень життєстійкості, то краще людина долає ситуацію) [11].

Життєстійкість є системою переконань про себе, світ, відносини із світом. Життєстійкість людини пов'язана із можливістю подолання різних стресів, підтримкою високого рівня фізичного і психологічного здоров'я, а також з оптимізмом, самоефективністю, суб'єктивною задоволеністю власним життям, здатністю до неперервного особистісного саморозвитку [10].

Підводячи підсумки, можна сказати, що життєстійкість – це вміння ефективно існувати всупереч життєвим перешкодам та труднощам. Це здатність людини зберігати баланс між пристосуванням до нових вимог та прагненням жити гармонійно, повноцінно. Потрапляючи у важку життєву ситуацію, людина намагається пристосуватися до труднощів, розробити шляхи подолання проблем та вирішення труднощів, побудувати стратегії опанування.

Висновки. Встановлено, що не існує якоїсь однієї моделі здібностей для всіх професійних спеціалізацій журналіста. Перевагами професії журналіста є: престижність професії, соціальна значущість і творча реалізація, гонорари, можливість познайомитися з цікавими людьми. Обмеженнями професії є: ненормований робочий день, інтенсивний темп роботи, часті відрядження, ризик для життя. Зазначається, що з-поміж багатьох професій журналістика – одна з найстресовіших. Журналістська творчість є складним психологічним процесом, у який включені інтелектуальна, емоційна і вольова сфери фахівця масових комунікацій. Визначено, що основними професійно-важливими якостями журналіста є: прагнення до постійного саморозвитку, відмінне володіння усною й письмовою мовами, спостережливість, розвинене аналітичне й образне мислення, висока емоційна стійкість і життєстійкість. Життєстійкість характеризує можливість особистості витримувати стресову ситуацію, зберігаючи внутрішню збалансованість, не знижуючи успішності діяльності.

Перспективи подальших досліджень полягають у проведенні емпіричного дослідження, спрямованого на дослідження чинників професійної життєстійкості журналіста.

Список використаних джерел

1. Александрова Л.А. К концепции жизнестойкости в психологии. Сибирская психология сегодня: сборник научных трудов / под ред. М. М. Горбатовой, А. В. Серого, М. С. Яницкого. Кемерово: Кузбассвузиздат, 2004. Вып. 2. – С. 82-90.
2. Богомолова Н. Н. Социальная психология печати, радио и телевидения / Н.Н. Богомолова. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 125 с.
3. Бурдьё, Пьер. О телевидении и журналистике / Пер. с фр. Т. Анисимовой, Ю. Марковой; Отв. ред. Н. Шматко. – М.: Фонд научных исследований «Прагматика культуры», Институт экспериментальной социологии, 2002. - 160 с.

4. В об'єктиві часу [текст]: Київські журналісти про колег, свою професію, творчі будні редакційних колективів, спілчанське життя / голов. ред. і упоряд. В. Г. Проненко. – К.: ЕксОб, 2009. – 512 с.
5. Журналіст: помічник вибору професій для творчих людей [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://bashtochka4.wixsite.com/yourprofession/zhurnalist>
6. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (преси) в Україні» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 1, ст. 1).
7. Журналіст [Електронний ресурс] Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki/
8. Леонтьев Д. А. Психология смысла: природа, строение и динамика смысловой реальности. – М.: Смысл, 2003. – 487 с.
9. Прохоров Е. П. Введение в теорию журналистики: учебник / Е. П. Прохоров. – М.: Аспект Пресс, 2003. – 367 с.
10. Кузікова С. Б. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці: монографія / С.Б. Кузікова. – Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. – Суми: МакДен, 2012. – 410 с.
11. Малыш В.Е. Жизнестойкость как ресурс преодоления кризисных ситуаций/ В.Е.Малыш. – 2012 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.sudexp.org/publ>
12. Мельник Г. С. Основы творческой деятельности журналиста [Текст]: Часть 1: Краткий курс лекций; Часть 2: Хрестоматия: учебн. пособ. для студентов 1-го курса факультета журналистики/ Г.С. Мельник, А.Н. Тепляшина. – М.; СПб.; Мн. и др.: Питер, 2008. – 272 с.
13. Свитич Л. Г. Вступление в специальность: Профессия: журналист. Учебное пособие / Л. Г. Свитич. – 2-е изд. – М. : Аспект Пресс, 2007. – 255 с.
14. Шаповал Ю. Г. Феномен журналистики: проблемы теории / Ю. Г. Шаповал. – Рівне: Реса, 2005. – 248 с.
15. Maddi S. Creating Meaning Through Making Decisions / S. Maddi // The Human Quest For Meaning: A Handbook of Psychological Research and Clinical Applications. - Mahwah (NJ): Lawrence Erlbaum Associates, 1998. - P. 1-26.

Spisok vikoristanih dzherel

1. Aleksandrova L.A. K koncepcii zhiznjestojkosti v psihologii. Sibirskaja psihologija segodnja: sbornik nauchnyh trudov / pod red. M.M. Gorbatovoj, A.V. Serogo, M.S. Janickogo. Kemerovo: Kuzbassvuzizdat, 2004. Vyp. 2. – S. 82-90.
2. Bogomolova N. N. Social'naja psihologija pečati, radio i televidenija / N.N. Bogomolova. – М.: Izd-vo MGU, 1991. – 125 s.
3. Burd'e, P'er. O televidenii i zhurnalistike / Per. s fr. T. Anisimovoj, Ju. Markovoj; Otv. red. N. Shmatko. – М.: Fond nauchnyh issledovanij «Pragmatika kul'tury», Institut jeksperimental'noj sociologii, 2002. - 160 s.
4. V ob'ektivi chasu [tekst]: Kiivs'ki zhurnalisti pro koleg, svoju profesiju, tvorchii budni redakcijnih kolektiviv, spilchans'ke zhittja / golov. red. i uporjad. V. G. Pronenko. – К.: ЕксОб, 2009. – 512 с.

5. Zhurnalyst: pomichnik viboru profesij dlja tvorchih ljudej [Elektronnij resurs] Rezhim dostupu: <https://bashtochka4.wixsite.com/yourprofession/zhurnalyst>
6. Zakon Ukraïni «Pro drukovani zasobi masovoï informacii (presu) v Ukraïni» (Vidomosti Verhovnoï Radi Ukraïni (VVR), 1993, № 1, st. 1).
7. Zhurnalyst [Elektronnij resurs] Rezhim dostupu: uk.wikipedia.org/wiki/
8. Leont'ev D. A. Psihologija smysla: priroda, stroenie i dinamika smyslovoj real'nosti. – M.: Smysl, 2003. – 487 s.
9. Prohorov E. P. Vvedenie v teoriju zhurnalistiki: uchebnik / E. P. Prohorov.– M.: Aspekt Press, 2003. – 367 s.
10. Kuzikova S. B. Psihologichni osnovi stanovlennja sub'ekta samorozvitku v junac'komu vici: monografija / S.B. Kuzikova. – Sum. derzh. ped. un-t im. A. S. Makarenka. – Sumi: MakDen, 2012. – 410 s.
11. Malyshev V.E. Zhiznestojkost' kak resurs preodolenija krizisnyh situacij/ V.E.Malyshev. – 2012 [Elektronnij resurs] Rezhim dostupu: <http://www.sudexp.org/publ>
12. Mel'nik G. S. Osnovy tvorcheskoj dejatel'nosti zhurnalista [Tekst]: Chast' 1: Kratkij kurs lekcij; Chast' 2: Hrestomatija: uchebn. posob. dlja studentov 1-go kursa fakul'teta zhurnalistiki/ G.S. Mel'nik, A.N. Tepljashina. – M.; SPb.; Mn. i dr.: Piter, 2008. – 272 s.
13. Svitich L. G. Vstuplenie v special'nost': Professija: zhurnalyst. Uchebnoe posobie / L. G. Svitich. – 2-e izd. – M. : Aspekt Press, 2007. – 255 s.
14. Shapoval Ju. G. Fenomen zhurnalistiki: problemi teorii / Ju. G. Shapoval. – Rivne: Rosa, 2005. – 248 s.
15. Maddi S. Creating Meaning Through Making Decisions / S. Maddi // The Human Quest For Meaning: A Handbook of Psychological Research and Clinical Applications. - Mahwah (NJ): Lawrence Erlbaum Associates, 1998. - P. 1-26.

Panasenko N. Profession - journalist: professionally important qualities and psychological features. The article represents the results of theoretical research aimed at determining the journalist's professionally important qualities and psychological characteristics.

It is established that there is no any model of ability for all journalist's professional specializations. The advantages of the journalist's profession are: the prestige of the profession, social significance and creative realization, fees, opportunity to meet interesting people. The limitations of the profession are: unregulated working day, intensive work rate, frequent business trips, risk to life.

It is noted that journalism is one of the most stressful professions among many other professions. Journalistic creativity is a complex psychological process that involves the intellectual, emotional and volitional spheres of a specialist in mass communications.

It is determined that the main journalist's professionally important qualities are: desire for constant self-development, excellent command of oral and written languages, observability, developed analytical and imaginative thinking, high emotional stability and hardiness. The hardiness characterizes personal ability of the individual to withstand a stressful situation, maintaining internal balance, without reducing the success of the activity.

The prospects for further research are to conduct an empirical study aimed at investigating the factors of a journalist's professional hardiness.

Keywords: journalist, hardiness, professional stress, self-development, professionally important qualities.